

Powiat Bieruńsko-Lędziński

Pod koniec XIII wieku, na obszarze historycznej ziemi pszczyńskiej istniały trzy gródki - kasztelanie w Bieruniu, Mikołowie i Pszczynie. Kasztelanem bieruńskiego gródka był prawdopodobnie odnotowany w 1290 roku comes Urbanus. W 1954 roku z dawnej ziemi pszczyńskiej utworzono powiaty: pszczyński o charakterze rolniczym i tyski - przemysłowy. Dwadzieścia lat później reforma administracyjna zlikwidowała powiaty i powstało województwo katowickie, którego największym i obszarowo najrozleglejszym miastem zostały Tychy. Bieruń, Bojszowy i Lędziny stały się częścią tego miasta, zaś Imielin i Chełm Śląski zostały wchłonięte przez Mysłowice.

Od 1990, kiedy weszła w życie ustawa o samorządzie gminnym Bieruń, Bojszowy i Lędziny po raz kolejny podjęły działania dla odrodzenia własnych wspólnot samorządowych i odłączenia się od Tychów, co stało się rok później a w 1995 Imielin odzyskał prawa miejskie oraz reaktywowano gminę Chełm Śląski.

W 1998 roku Sejm uchwalił ustawę o samorządzie powiatowym i wojewódzkim, powstały nowe jednostki samorządowe szczebla powiatowego: powiat pszczyński, mikołowski, miasto Tychy, miasto Mysłowice i wreszcie powiat tyski z siedzibą w Tychach. 2 kwietnia 1999 roku za zgodą Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji siedzibę powiatu tyskiego przeniesiono do Bierunia. W 2001 roku w kancelarii Prezesa Rady Ministrów złożono wniosek o zmianę nazwy powiatu z tyskiego na bieruńsko-lędziński i jeszcze w tym samym roku zostało wydane rozporządzenie wieńczące wysiłki samorządowców. Od stycznia 2002 roku powiat funkcjonuje pod nazwą bieruńsko-lędziński.

Bieruń

Dzisiejsza gmina Bieruń składa się z pomniejszych miejscowości takich jak m.in.: Bieruń Stary, Bieruń Nowy, Jajosty, Kopań, Ściernie, Bijasowice, Zabrzeg, Czarnuchowice, Kopiec. Bieruń leżał na szlaku handlowym łączącym Kraków z Opawą. W miejscu gdzie szlak schodził z pagórków w zabagniony teren rzeki Mlecznej wzniesiono punkt kontrolny i celny, w postaci wieży wartowniczej i osiedle - stały się one zarodkiem późniejszego miasta. Nazwa miasta może pochodzić od staroczeskiego słowa „berrn” co oznaczało cło ściągane na rzecz władcy. Bujny rozkwit gospodarczy Bierunia przypada na połowę XVI wieku, kiedy to miasto otrzymało przywileje targowe. Handlowano wtedy: bydłem, końmi, solą, zbożem, wełną, rybami, hodowanymi w okolicznych stawach. Rozwinęło się rzemiosło, kowalstwo, włókiennictwo, szewstwo. Budowa w 1853 roku linii kolejowej biegnącej przez Bieruń, a łączącej Śląsk pruski z austriackim sprzyjała rozwojowi osadnictwa oraz przyczyniła się do napływu innych grup zawodowych, w tym kolejarzy. Przełom XIX i XX wieku to dla całego Śląska okres rozwoju i industrializacji, w Bieruniu powstała wówczas fabryka zapalek tzw. Siarkownia, a w 1871 roku Fabryka Dynamitu. Wybudowano wodociągi, szkoły i wiele innych elementów infrastruktury społecznej. W latach 70-tych na terenie miasta wybudowano m.in. Kopalnię Węgla Kamiennego „Piast”, mleczarnię „Śląsk” - obecnie „Danone” oraz Fabrykę Samochodów Małolitrażowych - obecnie „Fiat Auto Poland”. W latach 2004 - 2005 bieruński rynek uległ całkowitej renowacji, dzięki czemu został wyróżniony w konkursie na Najlepszą Przestrzeń Województwa Śląskiego 2005 roku. W ramach renowacji usytuowano na nim zegar słoneczny, centralnie umieszczony (wzorowany na przedwojennym) pomnik Powstańców Śląskich, zarys historycznej wagi miejskiej oraz studnia z postaciami „Utopców” - tajemniczych duchów, będących tematem wielu ludowych podań wywodzących się z Bierunia.

Bojszowy

Najdawniejszy zachowany w archiwum pszczyńskim dokument o wsi pochodzi z 1368 roku i mówi m. in. że wieś „Budischow jest lokowana i od dawna istniejąca”, co wskazuje, że jej początków należałoby szukać już w pierwszym tysiącleciu naszej ery. Nazwa wsi jest morawską kalką nazewniczą i wywodzi się od imienia „Budzisz”, „Budzislaw”, czyli czuwający nad stawą. Mogło to być imię rycerza. W skład gminy wchodzi: Bojszowy, Międzyrzecze, Jedlina, Świerczyniec, Bojszowy Nowe.

Chełm Śląski

Pierwsze dokumenty świadczące o istnieniu Chełmu pochodzą z 1368r. *Chelm* wymienia w latach 1470–1480 Jan Długosz w księdze *Liber beneficiorum dioecesis Cracoviensis*. *Chełm przez wieki zmieniał przynależność państwową* w 1817 roku został włączony do Prus a do Polski wrócił w 1922 r. W wyniku reform administracyjnych w 1977 r. nazwę Chełm zmieniono na Chełm Śląski.

Gminę Chełm Śląski tworzą miejscowości: Chełm Śląski, Kopciowice i Chełm Mały.

Imielin

Pierwsza udokumentowana wzmianka o Imielinie pochodzi z dnia 8 lipca 1386 roku, w której książę Jan II nadaje Szczepanowi Stopce i synowi Piotrowi 1/8 łanu ziemi w przysiółku Imielin. W 1957r gromada Imielin podniesiona zostaje do rangi osiedla, a 1 stycznia 1967r. otrzymuje prawa miejskie.

Na skutek zmian administracyjnych dokonanych 1975 roku Imielin zostaje pozbawiony praw miejskich i zostaje włączony do miasta Tychy, a 1 lutego 1977 r. zostaje włączony do miasta Mysłowice. Ponownie prawa miejskie otrzymuje 1 stycznia 1995 r.

Lędziny

Lędziny są prastarą osadą, powszechnie uważaną za jedną z najstarszych osad Górnego Śląska. Nazwa Lędziny najprawdopodobniej pochodzi od starosłowiańskich słów *lędo* lub *lędzina*, oznaczających ziemię ugorną, nie porośłą lasem. W wyniku prowadzonych prac archeologicznych na terenie miasta i pobliskiego otoczenia odkryto nieliczne narzędzia krzemienne, które mogą wskazywać na istnienie na tym terenie obozowisk, zakładanych przez wędrujące grupy ludzkie, związane z tzw. kulturą komornicką. Teren Lędzin był też z pewnością penetrowany w epoce brązu (około 1900-700 lat p.n.e.) oraz we wczesnej epoce żelaza (około 700-400 lat p.n.e.). Z tego okresu pochodzą fragmenty naczyń glinianych, odkryte w Hołdunowie, związane z tzw. kulturą łużycką. Miejscem najwcześniejszego osadnictwa była prawdopodobnie Góra Klimont i obszary do niej przylegające. Legendy głoszą, że wzgórze to, pierwotnie zwane Górką Piorunową, było miejscem kultu pogańskiego, jeszcze przed X wiekiem n.e. Według jednej z legend, Lędziny były niegdyś zamieszkiwane przez dwa plemiona, które pozostawały w wiecznym konflikcie z powodu odrębnych wierzeń. Właśnie wtedy pojawić się miała ważna postać dla późniejszego rozwoju wiary chrześcijańskiej na tym terenie - misjonarz Klemens. Podobno to właśnie on, jako pierwszy, przyniósł wiarę chrześcijańską do Lędzin. Na jego cześć nazwano najwyższe wzniesienie Lędzin, potocznie zwane Klimontem, czyli Górkę Klemensową.